SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1116

av Marie Nicholson (M)

Snabbare införande av självkörande fordon i Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att skyndsamt införa ett regelverk som möjliggör användning av helautomatiserade fordon i reguljär trafik, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta införandet av självkörande kollektivtrafik, särskilt på landsbygden och i glesbefolkade områden, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Utvecklingen av självkörande fordon går snabbt framåt. Teknik som för bara några år sedan betraktades som framtidsvisioner används nu i praktiken. I flera länder har självkörande fordon börjat användas i reguljär trafik, och möjligheterna fortsätter att utvecklas.

Självkörande fordon har potential att förändra vårt transportsystem i grunden. De kan bidra till ökad trafiksäkerhet genom att minska risken för olyckor som orsakas av mänskliga misstag. De kan också skapa effektivare transporter och ge människor större frihet att förflytta sig. För äldre och personer som av olika skäl inte kan köra bil kan tekniken innebära en betydande förbättring av möjligheten att leva ett självständigt liv.

Sverige har goda förutsättningar att ligga långt fram i denna utveckling. Vi har en stark fordonsindustri och en lång tradition av teknisk innovation. Samtidigt behöver lagstiftningen utvecklas i takt med tekniken.

Arbetet med att möjliggöra självkörande fordon har redan pågått under flera år. Sedan 2017 finns en förordning som gör det möjligt att bedriva försöksverksamhet med automatiserade fordon på svenska vägar. År 2018 presenterades den statliga utredningen Vägen till självkörande fordon – introduktion, som behandlade behovet av förändrad lagstiftning. Inom EU har gemensamma regler för tekniskt godkännande av helautomatiserade fordon införts och därefter vidareutvecklats.

Regeringen har också beslutat om en strategisk inriktning för ett säkert införande av automatiserade vägtransporter. Transportstyrelsen arbetar på regeringens uppdrag med regelutvecklingen, både nationellt och internationellt. I november 2025 presenterade myndigheten en rapport med förslag till en nationell trafikregleringsmodell för automatiserade fordon.

Det finns således redan ett omfattande arbete att bygga vidare på. Nästa steg bör vara att så snart som möjligt skapa de rättsliga förutsättningar som krävs för att helautomatiserade fordon ska kunna användas i reguljär trafik, och inte enbart inom ramen för försöksverksamhet.

Flera europeiska länder har redan infört nationella regelverk. Tyskland har sedan 2021 lagstiftning som möjliggör självkörande fordon på nivå 4 inom särskilt godkända områden. Även Frankrike och Storbritannien har utvecklat regelverk för att möjliggöra användningen. Sverige bör inte hamna efter i en utveckling där tekniken kan skapa betydande samhällsnytta.

Nya möjligheter för kollektivtrafiken på landsbygden.

En särskilt intressant möjlighet är användningen av självkörande fordon inom kollektivtrafiken.

På landsbygden är avstånden ofta långa samtidigt som resandeunderlaget är begränsat. Det gör det svårt att upprätthålla en kollektivtrafik som motsvarar människors behov. Busslinjer med få avgångar och långa väntetider innebär att bilen i praktiken blir nödvändig för många människor.

Självkörande minibussar och mindre fordon skulle på sikt kunna förändra dessa förutsättningar. När behovet av en förare i varje fordon försvinner kan kostnaderna för vissa typer av trafik minska. Det skulle kunna göra det ekonomiskt möjligt att erbjuda fler avgångar eller mindre fordon som kör när resenärerna behöver dem.

I stället för att vara hänvisad till en buss som går ett fåtal gånger om dagen skulle människor kunna beställa en resa till närmaste tätort, vårdcentral eller anslutande kollektivtrafik. För äldre som inte längre kör bil skulle det kunna innebära större självständighet. För barnfamiljer och unga skulle det kunna förbättra möjligheterna att bo kvar på landsbygden.

Självkörande kollektivtrafik kan därmed bli ett viktigt komplement till dagens buss- och tågtrafik. Tekniken kan också skapa nya möjligheter för kommuner och regioner att organisera kollektivtrafiken efter lokala förutsättningar.

Det är angeläget att landsbygden inte behöver vänta på att tekniken först etableras i storstäderna. När regelverket utformas bör det därför finnas goda möjligheter att införa självkörande transportlösningar även i mindre tätorter och glest befolkade områden.

Självklart måste trafiksäkerheten vara vägledande. Fordonen ska uppfylla högt ställda säkerhetskrav och användas under förhållanden där tekniken fungerar tillförlitligt. Samtidigt bör lagstiftningen vara teknikneutral och inte ställa upp onödiga hinder för nya transportlösningar.

Sverige borda ha ambitionen att tillhöra de länder som tidigt möjliggör självkörande fordon i reguljär trafik. Det skulle stärka förutsättningarna för teknisk utveckling och samtidigt kunna ge människor större frihet i vardagen, inte minst på landsbygden.

Marie Nicholson (M)